

Sygn. akt XXIV Ns 95/18

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Stokowska - Komorowska
Protokolant:	sekretarz sądowy Aleksandra Bielińska

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2018 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z wniosku W. K.

z udziałem K. U.

o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym (wybory samorządowe)

postanawia:

- zakazać uczestnikowi postępowania K. U. rozpowszechniania nieprawdziwych informacji o dopuszczaniu się przez W. K. czynów zabronionych;
- nakazać uczestnikowi postępowania K. U. sprostowanie nieprawdziwych informacji o W. K. w terminie 1 (jednego) dnia od dnia uprawomocnienia się postanowienia wydanego w niniejszej sprawie poprzez przesłanie na adres wnioskodawczyni listu napisanego w całości czcionką Times New Roman, Rozmiar 12, podpisanego własnoręcznie przez uczestnika oraz zamieszczenie na portalu f. - na profilu (...) oświadczenia o treści: „Oświadczam, że nie mając żadnych podstaw, bezprawnie opublikowałem wpisy zawierające bezpodstawne zarzuty dotyczących nielegalnych działań W. K.. Wyrażam ubolewanie za publikację tych wpisów. Niniejszym przepraszam W. K. za bezprawne naruszenie jej dóbr osobistych. K. U. ”
- zobowiązać uczestnika K. U. do zapłaty kwoty 2 000 zł (dwa tysiące złotych) na rzecz (...) Stowarzyszenia Niepełnosprawnych (...) z siedzibą w M. ((...)), przy ulicy (...), KRS: (...), w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w niniejszej sprawie wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności;
- oddalić wniosek w pozostałym zakresie;
- zasądzić od K. U. na rzecz W. K. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

XXIV Ns 95/18

UZASADNIENIE

Pismem z 29 października 2018 r. wnioskodawczyni W. K. w trybie art. 111 ust. 1 ustawy kodeks wyborczego wniosła o:

1. zakazanie uczestnikowi postępowania K. U. rozpowszechniania nieprawdziwych informacji o dopuszczaniu się przez W. K. czynów zabronionych;
2. nakazanie uczestnikowi postępowania K. U. sprostowanie nieprawdziwych informacji o W. K. w terminie 1 (jednego) dnia od dnia uprawomocnienia się postanowienia wydanego w niniejszej sprawie poprzez przesłanie na adres wnioskodawczyni listu napisanego w całości czcionką Times New Roman, Rozmiar 12, podpisanego własnoręcznie przez uczestnika oraz zamieszczenie na portalu f. - na profilu (...) oświadczenia o treści: „Oświadczam, że nie mając żadnych podstaw, bezprawnie zarzuciłem pani W. K. działanie nielegalne. Wyrażam ubolewanie w związku z moimi nieprawdziwymi zarzutami. Niniejszym przepraszam W. K. za to, że bezprawnie naruszyłem jej cześć, honor i dobre imię. K. U. ”
3. zobowiązanie uczestnika K. U. do zapłaty kwoty 15 000 zł na rzecz (...) Stowarzyszenia Niepełnosprawnych (...) z siedzibą w M. (...), przy ulicy (...), KRS: (...), w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w niniejszej sprawie wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności;
4. zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wniosku podała, że jest urzędującym Burmistrzem Miasta M. i jednocześnie kandydatką w obecnych wyborach. Jej rywalem w II turze głosowania jest R. R.. Uczestnik postępowania jako administrator portalu f. o nazwie (...) w celach politycznych umieszcza wpisy zachęcające do głosowania na kontrkandydata wnioskodawczyni oraz zamieszcza wpisy oraz memy wyszydzające wnioskodawczynię. Wpisy pozytywne dla wnioskodawczyni są przez uczestnika usuwane. Uczestnik „cytuje” rzekome wypowiedzi mieszkańców M.. Dwa z tych wpisów są przedmiotem niniejszego wniosku, a dotyczą one brania przez wnioskodawczynię „trzy razy więcej” łapówek oraz dopuszczania się przez nią czynów niedozwolonych w postaci niszczenia dokumentów aby „trupcy z szafy nie wypadły” Wnioskodawczyni podaje, że okoliczności te są nieprawdziwe, stanowią materiał wyborczy, dotyczą działań, których wnioskodawczyni nigdy się nie dopuściła. (...) jest jednym z najpopularniejszych w M., a działania uczestnika jako administratora mają charakter masowej propagandy.

Uczestnik postępowania nie stawiał się na rozprawę. Nie odniósł się do wniosku.

Sąd ustalił, co następuje.

W. K. jest kandydatką na Prezydenta Miasta M. w wyborach samorządowych w 2018 r. jest też obecnie urzędującym Burmistrzem Miasta M.. (bezsporne). Uczestnik jako administrator Grupy M. M. Kochający M. zamieścił wpisy naruszające dobra osobiste wnioskodawczyni, nieprawdziwe informacje, w których zarzuca branie przez nią łapówek i dopuszczenie się czynów niedozwolonych w postaci niszczenia dokumentacji rzekomo zawierającej treści dla niej niekorzystne. Wpisy te zostały przedstawione jako cytaty wypowiedzi mieszkańców miasta. Zdjęciem profilowym portalu jest zdjęcie kontrkandydata na stanowisko Burmistrza – P. R., a sam portal ma polityczny wydźwięk. Portal jest jednym z najpopularniejszych w M.. Uczestnik prowadzi agitację wyborczą i tzw. kampanie negatywną - dokonuje osobiście wyboru treści, które na portalu są zamieszczane, robi to tendencyjnie, działając na rzecz kontrkandydata wnioskodawczyni w wyborach na stanowisko burmistrza miasta.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie załączonych do wniosku wydruków z portalu, a także złożonych przez wnioskodawczynię dokumentów w postaci protokołu rejestracji wnioskodawczyni na kandydatkę na stanowisko burmistrza Miasta M., postanowienia o utworzeniu Komitetu Wyborczego Wyborców W. D. Razem, uchwały o przeprowadzeniu ponownego głosowania w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego w dniu 4.11.2018 r. Sąd oparł się też na zeznaniach świadków A. Z. i H. P. oraz wyjaśnieniach złożonych przez wnioskodawczynię w charakterze strony. Zeznania świadków są spójne, logiczne i bezstronne. Świadkowie rzetelnie przedstawili własne doświadczenia z portalem prowadzonym przez uczestnika postępowania. Doświadczenia te i spostrzeżenia korelują z okolicznościami, na które powołuje się wnioskodawczyni.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się również na dowodzie z przesłuchania wnioskodawczynie, która wyjaśniła, że nie tylko nie bierze łapówek, ale jest osobą, która zakończyła ten proceder w urzędzie miasta. Brak jest podstaw, aby zakwestionować wyjaśnienia wnioskodawczynie, w aktach nie ma żadnych dowodów świadczących, że wnioskodawczynie bierze łapówki albo niszczy dokumenty.

Sąd zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 111 § 1 ustawy z 5 stycznia 2011 roku kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 nr 754 t.j., ze zm., dalej jako kodeks wyborczy), jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z 26 stycznia 1984 roku prawo prasowe, materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wniosek o wydanie orzeczenia:

- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
- 2) przypadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
- 3) nakazania sprostowania takich informacji;
- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100.000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Zgodnie z art. 105 § 1 kodeksu wyborczego, agitacją wyborczą jest publiczne nakłanianie lub zachęcanie, do głosowania w określony sposób lub do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego.

Uwzględnienie wniosku opartego na art. 111 § 1 kodeksu wyborczego wymaga zatem wykazania przez wnioskodawcę spełnienia następujących przesłanek:

1. wnioskodawca jest legitymowany czynnie do złożenia wniosku (jest kandydatem lub pełnomocnikiem wyborczym zainteresowanego komitetu wyborczego),
2. uczestnik postępowania rozpowszechnia, na przykład w prasie, informacje dotyczące kandydata w okresie kampanii wyborczej,
3. informacje, o których mowa wyżej są nieprawdziwe,
4. publikacja tych informacji ma na celu zjednywanie zwolenników lub zdyskredytowanie przeciwników, czyli że są formą agitacji wyborczej.

Jeżeli którakolwiek z tych przesłanek nie jest spełniona, protest wyborczy nie może zostać uwzględniony.

Z brzmienia art. 111 § 1 kodeksu wyborczego wynika, że wniosek wyborczy może dotyczyć rozpowszechniania materiałów wyborczych, w szczególności plakatów, ulotek i haseł, a także wypowiedzi lub innych form prowadzonej agitacji wyborczej. Z uwagi na użycie sformułowania „w szczególności” katalog materiałów wyborczych podlegających ocenie jest otwarty, istotne jest tylko, aby chodzi o przekaz, który ma charakter agitacji wyborczej.

Przepis art. 109 § 1 kodeksu wyborczego zawiera legalną definicję materiału wyborczego. W orzecznictwie zauważa się, że pojęcie materiałów wyborczych określone jest w sposób niewyczerpujący. Określa, że są nimi w szczególności plakaty, ulotki i hasła. Z całą pewnością należą do nich także

tw. billboardy oraz wszelkie napisy, informacje, komunikaty, apele oraz inne wpisy internetowe zawierające informacje dotyczące kandydatów na stanowiska samorządowe. Nadto chodzi tu o tego rodzaju wypowiedzi, które mają charakter agitacji wyborczej, a więc są umieszczane z uwagi na trwającą kampanię wyborczą i pozostają w związku z aktem wyboru, czy też umieszczane są w celu wpłynięcia na wynik głosowania. Należy przyjąć, że art. 109 § 1 kodeksu wyborczego daje wyraz szerokiemu rozumieniu pojęcia materiałów wyborczych. Nawiązuje do poglądów ugruntowanych w literaturze na podstawie dotychczasowych regulacji tej materii, uznających za materiał wyborczy nie tylko wypowiedzi osób zaangażowanych w kampanię wyborczą, ale również wszelkie publikacje prasowe, ulotki, plakaty, hasła i inne formy wypowiedzi mogące mieć wpływ na wynik wyborów. Pogląd ten jest ugruntowany również w orzecznictwie sądowym (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 10 listopada 2006 r., I ACz 872/06, OSA 2006, nr 4, poz. 26, B. Banaszak, Kodeks wyborczy. Komentarz, Warszawa 2015).

Agitacja wyborcza może mieć także charakter negatywny, to jest polegać na zniechęcaniu do głosowania na określone osoby czy partie działające przez komitety wyborcze. Mieści się to w szerokim pojęciu „głosowania w określony sposób”, o jakim mowa w art. 105 § 1 kodeksu wyborczego. Ponadto takie rozumienie przepisu odpowiada potrzebom wynikającym z kształtu kampanii wyborczych, w ramach których znaczna część aktywności skierowana jest na przypisanie przeciwnikom negatywnych zachowań czy właściwości. Przy odmiennym rozumieniu, ochrona w trybie wyborczym przewidziana w art. 111 kodeksu byłaby niepełna.

Odnosząc powyższe do okoliczności sprawy należało zauważyć, że treści naruszające dobra osobiste wnioskodawczynie zostały udostępnione publicznie na stronie portalu administrowanego przez uczestnika postępowania. Zawarte w nich treści pozostawały w związku z wyborami – dotyczyły bezpośrednio wnioskodawczynie, jako kandydatki na stanowisko burmistrza. Wpisy mają charakter wyborczy, dotyczą bowiem sposobu sprawowania przez wnioskodawczynię urzędu. Mają cechy agitacji wyborczej bowiem poddają bezpodstawnie w wątpliwość uczciwość wnioskodawczynie jako samorządowca i wskazują na podejmowanie przez wnioskodawczynię działań niedozwolonych w postaci niszczenia niewygodnej dla niej dokumentacji. Umieszczenie zdjęcia P. R. – kontrkandydata wnioskodawczynie na pierwszej stronie portalu wskazuje również na prowadzenie agitacji wyborczej. O prowadzeniu agitacji wyborczej świadczą również działania podejmowane przez uczestnika, a szczegółowo opisane przez zeznających w sprawie świadków w postaci usuwania wpisów o treściach korzystnych dla wnioskodawczynie, czy odnoszących się do jej działalności i mających pozytywny wydźwięk oraz blokowanie osób zamieszczających takie wpisy na portalu..

Legitymacja czynna wnioskodawczynie, jako kandydatki na urząd burmistrza, do wystąpienia o ochronę z art. 111 kodeksu wyborczego nie budziła wątpliwości.

Warunkiem udzielenia ochrony w trybie art. 111 kodeksu wyborczego jest nadto spełnienie przesłanki nieprawdziwości informacji, zawartej w wypowiedzi. Badaniu w trybie wyborczym podlegają jedynie konkretne informacje, które podlegają weryfikacji pod kątem zgodności z faktami.

Weryfikacji pod względem prawdziwości podlegały więc zamieszczone na portalu wpisy dotyczące nieuczciwości wnioskodawczynie i podejmowania przez nią działań niezgodnych z prawem w postaci niszczenia dokumentacji, a więc wpisy zawierające treści naruszające dobra osobiste wnioskodawczynie w postaci czci i dobrego imienia.

W świetle art. 111 § 1 kodeksu wyborczego i art. 6 k.c. to wnioskodawca powinien udowodnić, że informacje go dotyczące są nieprawdziwe. Mając na uwadze treść spornych publikacji należało uznać, że już samo zaprzeczenie ich prawdziwości było wystarczające, wobec nieprzedstawienia przez uczestnika postępowania żadnych wiarygodnych dowodów świadczących o ich prawdziwości.

W ocenie Sądu nie stał na przeszkodzie uznania odpowiedzialności uczestnika postępowania za sporne informacje fakt, że zostały one przedstawione jako pochodzące od osób trzecich – mieszkańców M.. Może być to potraktowane jako zabieg techniczny zmierzający do podania informacji negatywnej, bezpośrednio dotyczącej kandydatki na stanowisko samorządowe, dyskredytującej ją i stanowiącej tzw. kampanię negatywną. Brak odpowiedzialności za umieszczanie wpisów zawierających naruszenie dóbr osobistych kandydatów na stanowiska samorządowe przez administratora portalu spowodowałoby brak możliwości obrony przez kandydatów swego dobrego imienia oraz brak

możliwości zakończenia działań bezprawnych oraz przedstawienia opinii publicznej prawdy odnośnie cech kandydata na stanowisko samorządowe. Zastosowanie kodeksu wyborczego ma więc na celu udzielenie szybkiej ochrony w okresie wyborów.

Zdaniem Sądu należało rozważyć kwestię naruszenia dóbr osobistych wnioskodawczyni dokonanych na portalu wpisami.

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Kodeks cywilny nie zawiera enumeratywnego katalogu dóbr osobistych, a jedynie wymienia przykładowe dobra podlegające ochronie. Istnienie dobra osobistego, które może być lub zostało naruszone cudzym działaniem jest natomiast przesłanką udzielenia sądowej ochrony dóbr osobistych. Na podstawie art. 24 § 1 k.c., ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nic jest ono bezprawne. Jednym z dostępnych roszczeń przewidzianych w art. 24 k.c. jest uprawnienie do żądania od osoby, która dopuściła się naruszenia, aby dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków. Ustawa wskazuje przy tym, że powinny one polegać przede wszystkim na złożeniu przez naruszającego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie.

W niniejszej sprawie doszło do naruszenia dóbr osobistych wnioskodawczyni w postaci dobrego imienia, czci i godności. Wypowiedzi zarzucające branie łapówek przez wnioskodawczynię i niszczenie przez nią dokumentów narażają wnioskodawczynię na bezpośrednią utratę zaufania wyborców, bowiem negują posiadanie przez wnioskodawczynię niezbędnych cech samorządowca – uczciwości, rzetelności i transparentności. Godzą w jej dobre imię bowiem wskazują na stosowanie przez nią działań bezprawnych, ściganych w drodze postępowania karnego. Wnioskodawczyni jako osoba publiczna – kandydatka na stanowisko burmistrza może i powinna podlegać ocenie opinii publicznej i jej krytyce. Nie zmienia to faktu, że informacje przedstawione o wnioskodawczyni muszą być rzetelne i odpowiadać prawdzie, a nie stanowić pomówienia. Prawdziwość informacji dotyczącej kandydata stanowi granicę dopuszczalnej wobec niego krytyki. Opublikowane wpisy trafiły do dużej rzeszy odbiorców, portal jest popularny w regionie i ma dużą ilość zainteresowanych.

W niniejszej sprawie wnioskodawca wnosi o usunięcie skutków naruszenia dóbr osobistych W. K. poprzez zaprzestanie rozpowszechniania informacji, złożenie pisemnego oświadczenia o treści wskazanej w petitum wniosku oraz zobowiązanie uczestnika do zapłaty 15 000 zł na wskazany cel społeczny związany z działaniem Miasta M.. Zdaniem Sądu zasadne jest żądanie zawarte we wniosku. Sąd uznał za zasadne dokonanie korekty oświadczenia, które ma złożyć uczestnik postępowania, tak aby najwierniej odpowiadało naruszeniu przez niego dóbr osobistych wnioskodawczyni. Odnośnie żądania zasądzenia zadośćuczynienia za dokonane naruszenia należało stwierdzić, że jest ono uzasadnione. Wnioskodawczyni doznała krzywdy, która bezpośrednio ma wpływ na jej postrzeganie przez wyborców. Adekwatną kwotą zasadzoną na cel społeczny jest zdaniem Sądu kwota 2000 zł.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z par. 8 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie uznając, że wobec uwzględnienia wniosku co do zasady uczestnik powinien pokryć koszty zastępstwa procesowego wnioskodawczyni.